

Warszawa, dnia 5 listopada 2008 r.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego

ul. Filtrowa 57, 00-950 Warszawa

tel. 0 – 22 – 444 – 5661; faks 0 – 22 – 444 – 5682

KNO – 41002-2/08

P/08/076

Pan

Jerzy Karpiński

Dyrektor Centrum Kształcenia

Ustawicznego w Toruniu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r., Nr 231, poz. 1701.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli - Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego skontrolowała w Centrum Kształcenia Ustawicznego w Toruniu (CKU) organizację kształcenia zawodowego osób dorosłych na tle potrzeb rynku pracy w latach 2006/2007 – 2008/2009 (do września).

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli, podpisanym 24 października 2008 r., stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuję Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie skontrolowaną działalność CKU, mimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Pozytywna ocena Najwyższej Izby Kontroli wynika z szerokiego uwzględnienia w działalności edukacyjnej CKU, szkolnych i pozaszkolnych form kształcenia zawodowego dorosłych, organizowanego w powiązaniu z potrzebami lokalnego rynku pracy.

Około 54 % ogółu słuchaczy szkół dla dorosłych w CKU w roku szkolnym 2007/2008 uczęszczało do szkół kończących się uzyskaniem kwalifikacji zawodowych. Większość z zawodów kształconych w szkołach dla dorosłych w latach 2006/2007 i 2007/2008 należała do zawodów, które w raportach Powiatowego Urzędu Pracy w Toruniu wykazano w grupie zawodów deficytowych lub zawodów występujących w ofertach pracy, bądź też zostały one wprowadzone na konkretne zapotrzebowanie pracodawców. Do kształcenia zawodowego

w szkołach dla dorosłych zapewniono odpowiednio wykwalifikowaną kadrę nauczycielską oraz wyposażenie dydaktyczne. Nauczanie organizowano w oparciu o dopuszczone do użytku szkolnego programy nauczania zawodu, z uwzględnieniem wymagań dotyczących liczebności grup zajęciowych.

Wyniki kontroli pozwalają na sformułowanie oceny, że CKU jest aktywną instytucją szkoleniową. W roku szkolnym 2007/2008 zorganizowano 15 kursów doskonalących kwalifikacje zawodowe dla ogółem 556 osób, w tym 483 bezrobotnych skierowanych na szkolenia przez urzędy pracy. W porównywalnym jednorocznym okresie czasu (w 2007 r.) Powiatowy Urząd Pracy w Toruniu zorganizował szkolenia dla ogółem 977 osób.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia uzyskanie przez CKU wpisu do rejestru instytucji szkoleniowych oraz akredytacji do kształcenia w formach pozaszkolnych. Stanowi to potwierdzenie spełniania wymogów w zakresie wysokiej jakości kształcenia na kursach objętych akredytacją, a ponadto umożliwia szkolenia bezrobotnych na zlecenie urzędów pracy.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły w szczególności: nieprzestrzegania zasad wprowadzania zawodów w szkołach dla dorosłych, niezachowania warunków przyjmowania słuchaczy do klas pierwszych tych szkół, nierealizowania obowiązującego minimalnego wymiaru godzin kształcenia zawodowego w cyklu nauczania i nienależytego zabezpieczenia w umowach warunków odbywania praktycznej nauki zawodu u pracodawców.

1. Wprowadzanie dwóch spośród 22 kształconych zawodów (technik ekonomista i technik administracji) nastąpiło z naruszeniem przepisów art. 39 ust. 5 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, ze zm.), tj. bez uzyskania przez dyrektora CKU opinii powiatowej rady zatrudnienia i kuratora oświaty, a zawód technik usług fryzjerskich wprowadzono do kształcenia pomimo negatywnej opinii powiatowej rady zatrudnienia. Ponadto w ofertach naboru do szkół dla dorosłych w latach 2005/2006 i 2006/2007 proponowano kształcenie w wielu innych zawodach (niewprowadzonych ostatecznie do kształcenia z braku kandydatów), bez wcześniejszego zwrócenia się o wymagane ustawą opinie. Działanie takie stanowi potencjalne zagrożenie niezgodnego z prawem wprowadzania zawodu do kształcenia, w razie faktycznego zgłoszenia się kandydatów w tym zawodzie.
2. W naborze słuchaczy na pierwszy semestr szkół zawodowych nie zachowano wymogu określonego w § 7 ust. 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia

20 lutego 2004 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych (Dz. U. nr 26, poz. 232), tj. obowiązku przedstawienia przez kandydata do szkoły zawodowej zaświadczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kształcenia w określonym zawodzie. Dotyczyło to wszystkich 484 słuchaczy przyjętych w roku szkolnym 2007/2008 i 305 spośród 522 słuchaczy przyjętych w roku szkolnym 2008/2009. Pozytywnie należy ocenić działania Pana Dyrektora podjęte w toku kontroli NIK, polegające na umożliwieniu przeprowadzenia w siedzibie CKU stosownych badań lekarskich dla słuchaczy, którzy nie złożyli wymaganych zaświadczeń, w wyniku czego następuje sukcesywne ich uzupełnianie.

3. W roku szkolnym 2008/2009 do klasy pierwszej technikum uzupełniającego w zawodzie technik elektryk przyjęto 7 słuchaczy (na 22 przyjętych do tego zawodu i 37 ogółem przyjętych do technikum uzupełniającego), którzy nie legitymowali się wymaganim kierunkiem wykształcenia (zawodem) na niższym etapie edukacji. Z przepisów art. 9 ust. 1 pkt 3a ustawy o systemie oświaty wynika wymóg posiadania przez kandydatów do technikum uzupełniającego odpowiednich dla kierunku kształcenia kwalifikacji uzyskanych w zasadniczej szkole zawodowej.
4. W technikum uzupełniającym i szkole policealnej, prowadzonych w formie zaocznej, nie zachowano minimalnego wymiaru zajęć z kształcenia zawodowego w cyklu nauczania, określonego w załącznikach nr 40 i 42 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 15, poz. 142, ze zm.). Badania kontrolne przeprowadzone w pięciu oddziałach, w których cykl nauczania zakończono w roku szkolnym 2007/2008 wykazały, że zrealizowano w nich faktycznie od 11% do 27% mniej zajęć, niż przewidziano w ramowych planach nauczania. Spowodowane to było przede wszystkim nieuzasadnionym zaliczeniem do zajęć edukacyjnych i ujęciem, w szkolnych planach nauczania, czasu pracy nauczycieli przewidzianego na sprawdzanie prac kontrolnych i przeprowadzanie egzaminów semestralnych, na które przeznaczano od 9% do 16% planowanego ogółem wymiaru zajęć. Pozytywnie należy ocenić podjęcie przez Pana Dyrektora w toku kontroli NIK działań naprawczych w odniesieniu do oddziałów kontynuujących naukę, polegających zwiększeniu zaplanowanego dla tych oddziałów wymiaru konsultacji zbiorowych i indywidualnych.

Ponadto, stwierdzono jeden przypadek nieuprawnionego zwolnienia słuchacza z odbywania obowiązkowych zajęć praktycznych w roku szkolnym 2007/2008 (na ogółem cztery przypadki takich zwolnień), mimo że nie zachodziły przesłanki do zwolnienia, określone w § 30 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. nr 83, poz. 562, ze zm.). Stanowi to nieuprawnione ograniczenie wymiaru zajęć obowiązkowych dla tego słuchacza.

5. W umowach dotyczących organizacji zajęć praktycznych poza CKU, nie określano wszystkich warunków wymaganych przepisami § 7 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia pierwszego lipca 2002 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu (Dz. U. Nr 113, poz. 988 ze zm.).

Porozumienie zawarte w dniu 1 września 2005 r. z Zakładem Linii Kolejowych w Toruniu (zajęcia praktyczne dla 20 słuchaczy technikum w zawodach technik dróg i mostów kolejowych oraz technik transportu kolejowego) oraz umowa zawarta w dniu 1 września 2005 r. z właścicielem gospodarstwa ogrodniczego (zajęcia praktyczne dla 23 słuchaczy szkoły policealnej w zawodzie technik architektury krajobrazu) nie określały: nazwy i numeru realizowanego programu nauczania zawodu, listy uczniów odbywających praktyczną naukę zawodu, terminów rozpoczęcia i zakończenia praktycznej nauki zawodu oraz praw i obowiązków stron porozumienia określonych w § 7 ust. 3 pkt 4, 5, 7 i 8 ww. rozporządzenia. Umowa zawarta w dniu 1 października 2007 r. z Centrum Kształcenia Praktycznego w Toruniu (zajęcia praktyczne dla 79 uczniów w zawodach technik mechanik oraz technik bezpieczeństwa i higieny pracy) nie określała sposobu ponoszenia przez strony kosztów jej realizacji oraz szczegółowych obowiązków stron umowy, tj. warunków określonych w § 7 ust. 3 pkt 8 i 9 rozporządzenia.

W aspekcie wypełniania zadań systemowych, określonych w art. 1 pkt 8 i 13 ustawy o systemie oświaty, tj. zapewnienia osobom dorosłym możliwości zdobywania lub zmiany kwalifikacji zawodowych i specjalistycznych, a także dostosowania kierunków i treści kształcenia do wymogów rynku pracy, Najwyższa Izba Kontroli przedstawia następujące uwagi do działalności CKU:

- 1) Działalność pozaszkolna CKU nastawiona jest na organizację kursów o charakterze doskonalącym. Nie oferuje się natomiast form kształcenia pozaszkolnego, które programowo przewidywałyby przeprowadzenie przez instytucję szkolącą egzaminu i poświadczenie uzyskania kwalifikacji zawodowych, przewidziane w § 8 ust. 1 i § 12 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 3 lutego 2006 r. w sprawie uzyskiwania i uzupełniania przez osoby dorosłe wiedzy ogólnej, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych (Dz. U. Nr 31, poz. 216). W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, wyposażenie osób szkolonych w formalne poświadczenia posiadanych kwalifikacji zawodowych służyłoby poprawie ich mobilności na rynku pracy.
- 2) W roku szkolnym 2007/2008 do egzaminu zawodowego przystąpiło 208 osób spośród 254 absolwentów szkół zawodowych dla dorosłych w CKU, a zdało ten egzamin tylko 119 osób, tj. 57% zdających i 47% ogółu absolwentów. Oznacza to, że większość absolwentów nie osiągnęła celu kształcenia zawodowego, tj. uzyskania dyplomu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji zawodowych. W roku szkolnym 2006/2007 wskaźniki zdawalności egzaminu zawodowego ukształtowały się na niższym poziomie - 46% zdających i 39% absolwentów.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli – Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego wnosi o:

1. Zasięganie opinii warunkujących wprowadzenie nowych zawodów do kształcenia przed ich ujęciem w ofercie rekrutacyjnej do szkół zawodowych dla dorosłych.
2. Egzekwowanie zaświadczeń lekarskich o braku przeciwwskazań do kształcenia w zawodzie w trakcie rekrutacji kandydatów do szkół zawodowych.
3. Przestrzeganie wymogu zachowania odpowiedniej podbudowy programowej przy przyjmowaniu słuchaczy do technikum uzupełniającego.
4. Doprowadzenie do zgodności szkolnych planów nauczania z odpowiednimi ramowymi planami nauczania w prowadzonych szkołach zawodowych dla dorosłych.
5. Rozważenie możliwości wprowadzenia do oferty szkoleniowej CKU form pozaszkolnych kończących się wydaniem potwierdzenia uzyskania określonych kwalifikacji zawodowych, po zdaniu odpowiedniego egzaminu z zakresu prowadzonego szkolenia.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pana Dyrektora o przesłanie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia

pokontrolnego informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Dyrektorowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.